

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Aanpak problematische jeugdgroepen

Handreiking voor gemeenten

Aanpak problematische jeugdgroepen

Handreiking voor gemeenten

Handreiking in het kort

Jeugdgroepen die in het publieke domein voor problemen zorgen, worden door de politie met behulp van de shortlistmethodiek getypeerd als hinderlijk, overlastgevend of crimineel. Vanuit haar regierol is de gemeente verantwoordelijk voor de gemeenschappelijke aanpak van problematische jeugdgroepen. In deze handreiking wordt stapsgewijs aangegeven hoe de gemeente het best invulling kan geven aan haar regierol, welke hulpmiddelen en tips er zijn en, niet onbelangrijk, hoe er onder regie van de gemeente een plan van aanpak voor een problematische jeugdgroep gemaakt kan worden. Een model plan van aanpak is als bijlage aan deze handreiking toegevoegd.

Deze handreiking is op verzoek van gemeenten in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties opgesteld.

Shortlistmethodiek op hoofdlijnen

Het deel uitmaken van een groep en het verkennen van grenzen is een min of meer ‘normaal’ onderdeel van het opgroeigedrag van jongeren. Er zijn verschillende verklaringen te geven voor de vraag waarom jongeren hinderlijk, overlastgevend en crimineel gedrag vertonen in groepsverband. Zo kunnen jongeren bijvoorbeeld door de druk van de groep normovertredend gedrag vertonen, biedt de groep veiligheid in termen van anoniem of sterk zijn of kan het zo zijn dat het deel uitmaken van een groep een rationele overweging kan zijn om delicten beter te kunnen uitvoeren. Uit onderzoek is bekend dat 75 procent van de jeugdcriminaliteit in ons land voortkomt vanuit de groep of groepsdynamische processen.

Aandacht voor problematische jeugdgroepen is dan ook van belang om overlast en criminaliteit door jongeren tegen te gaan en om de leden van de groep perspectief te bieden. Een noodzakelijk voorwaarde daarvoor is het zicht krijgen op de probleemgroepen. De methodiek om problematische jeugdgroepen in beeld te brengen, heet shortlistmethodiek. Een door de wijkagent in te vullen vragenlijst, de zogeheten shortlist, vormt de basis voor het inzichtelijk krijgen van de groepen. Onderwerpen die daarin aan de orde komen, zijn: locaties waar de groepen zich ophouden, samenstelling van de groepen, dagelijkse bezigheden, riskante gewoonten, recent delictgedrag en structuur binnen de groepen. Het is een eerste, subjectieve inventarisatie van de aard en omvang van problematische jeugdgroepen waaruit duidelijk wordt om welk type gedrag het eigenlijk gaat. Groepen worden op basis van kenmerken en gedrag getypeerd als hinderlijk, overlastgevend of crimineel. De typering is van belang omdat niet alle probleemgroepen hetzelfde zijn in achtergrond, kenmerken, samenstelling en gedrag en dus ook vragen om een aanpak die bij de groep en zijn groepsleden hoort.

Problematische jeugdgroepen getypeerd

Hinderlijke jeugdgroep

Deze groep hangt wat rond in de buurt, is af en toe luidruchtig aanwezig en trekt zich niet zoveel aan van de omgeving. Soms loopt het wel eens uit de hand en zijn er kleine schermutselingen, maar dat is doorgaans snel in de kiem gesmoord en vaak ook meer toeval dan gepland. Ook maakt de groep zich incidenteel schuldig aan kleine vernielingen. Een beperkt aantal jongeren maakt zich soms schuldig aan (veelal lichte) gewelds- en (in mindere mate) vermogensdelicten. Over het algemeen is het een groep die nog voldoende ‘autoriteitsgevoelig’ is en aanspreekbaar is op zijn gedrag.

Overlastgevende jeugdgroep

Deze groep is wat nadrukkelijker aanwezig, kan af en toe provocerend optreden, valt omstanders wel eens lastig (uitschelden of zelfs intimideren), vernielt regelmatig allerlei zaken en trekt zich niet zoveel aan van andere mensen. Geweldsgebruik wordt niet geschuwd en de groepsleden zijn ook minder goed te corrigeren. Ook de lichtere vormen van criminaliteit waar de groep zich schuldig aan maakt, worden – in vergelijking met

hindelijke jeugdgroepen – doelbewuster gepleegd en de groepsleden zijn ook meer bezig om te zorgen dat ze niet gepakt worden.

Criminele jeugdgroep

Deze groep bestaat (in ieder geval voor een deel) uit jongeren die behoorlijk op het criminele pad zijn geraakt. Ze zijn al vaker met de politie in aanraking gekomen.

Kenmerkend voor dergelijke groepen is dat ze meer en meer criminaliteit plegen voor het financiële gewin in plaats van voor de kick of het aanzien. Deze jongeren scoren ook hoog op de delicten waar de andere twee typen groepen hoog op scoren. De feiten zijn echter ernstiger en ze schrikken ook niet terug voor het gebruik van geweld.

Tips

- Op de website www.wegwijzerjeugdveiligheid.nl – onder jeugdgroepen – valt meer te lezen over de shortlistmethodiek.
- De shortlistmethodiek richt zich op problematische jeugdgroepen in (semi-)publieke ruimten. Met de shortlistmethodiek worden dus niet alle problemen in kaart gebracht (denk aan niet-zichtbare groepen c.q. groepen die niet zichtbaar aanwezig zijn op straat of solistische daders). Zorg ervoor dat deze beperking bij bestuurders en netwerkpartners bekend is.
- De aard en omvang van problematische jeugdgroepen hangen sterk samen met de bevolkingscijfers (demografie). Een gemeente die veel jongeren heeft, zal dan ook logischerwijs met de nodige jeugdoverlast worden geconfronteerd. Een gemeente waar de jeugdbevolking in de komende jaren toeneemt, zal dus ook – ongeacht de kwaliteit van de aanpak – rekening moeten houden met een toenemend aantal problematische jeugdgroepen. Zorg ervoor – met het oog op te formuleren doelstellingen – dat bestuurders en bewoners zich hiervan ook bewust zijn (verwachtingenmanagement).
- De shortlistmethodiek is een hulpmiddel in de aanpak en niet bedoeld als sturingsinstrument om effecten van beleid te meten. De resultaten kunnen wel benut worden voor prioritering in de lokale driehoek.

Wegwijzer Jeugd en Veiligheid

De Wegwijzer Jeugd en Veiligheid is een initiatief van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in samenwerking met de ministeries van Justitie en voor Wonen, wijken en Integratie, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid. De Wegwijzer is opgezet om gemeenten te informeren over de activiteiten die het Rijk en andere veiligheidspartners hebben rondom het thema jeugd en veiligheid. Ook over de aanpak van problematische jeugdgroepen levert de Wegwijzer informatie.

www.wegwijzerjeugdenveiligheid.nl

Naar een aanpak in zeven stappen

In zeven stappen wordt aangegeven hoe de gemeente het best invulling kan geven aan haar regierol, welke hulpmiddelen en tips er zijn en, niet onbelangrijk, hoe er onder regie van de gemeente een plan van aanpak voor een problematische jeugdgroep gemaakt kan worden.

Stap 1 – Agenderen en prioriteren

Binnen iedere Nederlandse gemeente worden door de wijkagent – indien aanwezig – de probleemgroepen met de shortlist in beeld gebracht. Jaarlijks stelt de politie op basis van de shortlisten een rapportage op ten behoeve van de politieleiding die vervolgens wordt aangeboden aan de lokale driehoek; het overleg van de burgemeester en de (hoofd-)officier van justitie met de chef van politie. Dit kan – afhankelijk van de gemeentegrootte – ook een districtelijke driehoek, deelgemeente- of stadsdeeloverleg zijn. Verder worden rapportages ook aan de regionale driehoek dan wel het regionaal college aangeboden.

In deze rapportage wordt een beeld gegeven van de aantallen problematische jeugdgroepen in de gemeente (uitgesplitst naar hinderlijk, overlastgevend en crimineel) met daarbij ook de locaties waar de groepen actief zijn en hun kenmerken.

Het is belangrijk om de rapportage ten minste jaarlijks te agenderen in de lokale driehoek en vast te laten stellen – prioriteren – welke groepen in de gemeente dienen te worden aangepakt.

De regie op de aanpak van zowel de hinderlijke als overlastgevende jeugdgroepen ligt bij de gemeente. De regie op de aanpak van criminele groepen ligt bij het Openbaar Ministerie. Bij de aanpak van overlastgevende en criminele groepen is een goede afstemming tussen gemeente en Openbaar Ministerie op lokaal niveau noodzakelijk. Het Openbaar Ministerie kan de aanpak van overlastgevende groepen steunen door criminele sleutelfiguren aan te pakken. De gemeenten kan bij de aanpak van criminele jeugdgroepen zorg dragen voor de aanpak van jongere broertjes en andere flankerende groepsgerichte en domeingerichte maatregelen. Hierover worden afspraken gemaakt en vindt gedurende de aanpak afstemming plaats.

Tips

- Het is verstandig om voorafgaand aan de lokale driehoek een gemeenschappelijk advies op te stellen met betrekking tot de te prioriteren problematische jeugdgroepen. Politie, welzijnsorganisaties en zorg- en justitiepartners zouden hier door de gemeente bij betrokken kunnen worden.
- Agendeer de rapportage problematische jeugdgroepen jaarlijks in de lokale driehoek en laat de driehoek vaststellen welke groepen aangepakt dienen te worden.
- Agendeer de voortgang van de groepsaanpak ten minste jaarlijks in de lokale driehoek.
- Zorg dat er commitment is bij de leden van de lokale driehoek voor de werkwijze.
- Binnen de gemeente is het verstandig om stil te staan bij de vraag wie bestuurlijk eindverantwoordelijk is voor het jeugdgroependossier. Is dit de burgemeester (afdeling openbare orde en veiligheid) of de wethouder (afdeling jeugd en welzijn)?

Uit een vijftal landelijke bijeenkomsten met gemeenten blijkt dat in verreweg de meeste gemeenten in ons land de burgemeester (afdeling openbare orde en veiligheid) verantwoordelijk is voor het jeugdgroependossier. Indien verantwoordelijkheden verspreid liggen, is het verstandig om afspraken te maken hoe ambtelijke en bestuurlijke verbindingen worden gemaakt.

- Het is beter om een klein aantal groepen goed en degelijk aan te pakken dan een groot aantal groepen een beetje.
- Groepen die niet worden geprioriteerd, blijven wel deel uitmaken van de reguliere aanpak (denk aan de reguliere inzet van jeugd- en jongerenwerk of vanuit toezicht en handhaving).

Stap 2 – Een werkend jeugdoverleg

Voor het opstellen van één of meer plannen van aanpak voor een hinderlijke of overlastgevende jeugdgroep, dan wel voor het treffen van flankerende maatregelen bij de aanpak van criminele jeugdgroepen is een jeugdoverleg (of werkgroep jeugdgroepen) nodig dat in staat is om iets in beweging te zetten.

Aandachtspunten zijn:

- *Meer door minder.* Houd het overleg klein en werkend. Kernpartners zijn de gemeente, de politie (wijkagent en of teamchef) en het jeugd- en jongerenwerk. Eventueel worden andere partners – afhankelijk van de problematiek – tijdelijk toegevoegd (leerplicht, GGD, et cetera).
- *Gemeente voert de regie.* De gemeente is – naast partner in de uitvoering – regisseur in de aanpak. Dat betekent dat het jeugdoverleg door de gemeente wordt uitgeschreven en voorgezeten en dat de gemeente ook penvoerder is voor de plannen van aanpak. In overleg zou dit penvoerschap ook elders gelegd kunnen worden.
- *Partners hebben mandaat.* Zorg ervoor dat de leden van het jeugdoverleg vanuit hun eigen organisatie beschikken over mandaat. Dit betekent dat ze dagelijks beslissingen kunnen en mogen nemen.
- *Continuïteit in overleg.* Periodiek overleg met dezelfde personen is van belang. Afwezigens zorgen voor goede vervanging waardoor het overleg werkend blijft.
- *Veilige omgeving.* Zorg voor een veilig jeugdoverleg waarbinnen het mogelijk is om ook over personen te spreken en informatie uit te wisselen. Om dit te realiseren, dient er een convenant informatie-uitwisseling afgesloten te worden (zie tips).
- *Dichtbij of veraf.* De aanpak van hinderlijke of overlastgevende groepen kan het meest efficiënt vanuit de wijk gebeuren. Voor de aanpak van criminele jongeren uit overlastgevende groepen en criminele groepen is het verstandig om de verbinding te maken met individuele overlegstructuren op stedelijk of regionaal niveau omdat opsporing (en het Openbaar Ministerie) hier ook een rol kan gaan spelen. Het gaat dan om het Justitieel Casus Overleg Jeugd (JCO-j) of casusoverleggen voor meerderjarigen. Veiligheidshuizen kunnen bij dit onderdeel van de aanpak een belangrijke rol vervullen en een meerwaarde hebben.

Tips

- Benut bij het opstarten van een jeugdgroepenoverleg bestaande overleggen c.q. structuren.
- Op de website van het CCV – www.hetccv.nl – zijn voorbeeldconvenanten informatie-uitwisseling te vinden.
- Het is moeilijk om in algemene zin aan te geven hoeveel tijd er door de gemeente vrijgemaakt moet worden om invulling aan de regierol te geven. Dit hangt af van de problematiek en het aantal geprioriteerde groepen. Neem contact op met een ervaren referentiegemeente om zicht te krijgen op de personele investering.
- Het verdient aanbeveling om binnen de gemeente een regisseur groepsaankpak aan te wijzen.
- Bij de start van een jeugdgroepenoverleg moet er eerste aandacht geschonken worden aan het overleg en de werkwijze. Wat zijn verwachtingen, neem kennis van elkaars cultuur en bouw vertrouwen op.
- Kom ook bijeen als er geen onmiddellijke acties voor geprioriteerde groepen zijn. Dit in verband met de binding van de partners van het overleg.

Stap 3 – Zorg voor eenheid van begrip over de jeugdgroep

Voordat het jeugdoverleg een plan van aanpak opstelt, is het van belang dat er een probleemanalyse van de groep wordt gemaakt waar de deelnemers aan het overleg het over eens zijn. Er dient met andere woorden eenheid van begrip te zijn over de groep en zijn gedrag. Spreekt iedereen in het jeugdoverleg over dezelfde groep? Zijn de leden in het overleg het eens met de eerste typering van de jeugdgroep? Hebben de leden in het overleg aanvullende informatie over de groep? Deze vragen moeten sowieso aan de orde komen, want de aanpak van een groep is sterk afhankelijk van het gedrag dat de groep tentoonspreidt.

Voor de probleemanalyse kan gebruik gemaakt worden van de volgende bronnen:

- Het beeld van de groep (korte beschrijving van gedrag en context) op basis van de shortlist die wordt aangeleverd door de politie.
- Informatie – aangeleverd door de politie – uit een eventuele netwerkanalyse (dit is alleen van belang bij overlastgevende en criminele jeugdgroepen).
- Aanvullende informatie van anderen (zoals: jongerenwerkers, scholen, leerplichtambtenaren, op basis van gesprekken en observaties in de wijk, Internet, zoals Hyves).

Tips

- De penvoerder van het overleg draagt er zorg voor dat er van de jeugdgroep een korte, zakelijke probleembeschrijving is (maximaal een A4) waar de leden uit het jeugdoverleg het over eens zijn.
- Op het moment dat er verschillen van mening over de inhoud van de analyse zijn tussen partijen verdient het aanbeveling om gezamenlijk een nadere analyse van de groep te maken op de punten waar men het niet over eens is.

Stap 4 – Van informatie naar aanpak

Afhankelijk van de probleemanalyse (stap 3) wordt definitief bepaald wie de regie voert voor het op te stellen plan van aanpak. De gemeente doet dit bij hinderlijke en overlastgevende groepen en het Openbaar Ministerie (al dan niet vanuit een Veiligheidshuis) bij criminele jeugdgroepen.

De aanpak van een jeugdgroep varieert, afhankelijk van het type groep, van preventief via repressief naar curatief. Kenmerkend voor (het opstellen van) een plan van aanpak zijn de volgende zaken:

- Een plan van aanpak is eenduidig, overzichtelijk en to the point.
- Voor iedere aan te pakken jeugdgroep wordt een doelstelling geformuleerd. Wat wil het overleg bereiken met (het gedrag van) de groep?
- Voer een locatieanalyse of -schouw uit op het moment dat de jongeren op straat zijn. Aan die schouw nemen ten minste de gemeente (afdeling die zich bezighoudt met de fysieke inrichting), de wijkagent en het jongerenwerk deel.
- Inventariseer wat er al is gedaan met welk resultaat en welke maatregelen de verschillende partners actueel uitvoeren op de groep. Meestal wordt er namelijk al het nodige gedaan aan het gedrag van de groep of aan afwijkend gedrag van groepsleden.
- Los van het feit of er sprake is van hinderlijke, overlastgevende of criminele jeugdgroepen zal er in de plannen van aanpak sprake moeten zijn van een meersporenaanpak die bestaat uit:
 - Groepsgerichte maatregelen, zoals bijvoorbeeld sportactiviteiten om contact op te bouwen met de jongeren uit een groep;
 - Domeingerichte maatregelen zoals het aanpassen van verlichting en het plaatsen of weghalen van bankjes;
 - Persoonsgerichte maatregelen waarbij politie, Openbaar Ministerie en andere partners afspraken maken over individuele trajecten voor leden van een groep en/of hun ouders.
- Aanpakken zijn afhankelijk van het type groep. Bij hinderlijke groepen ligt de nadruk op de groeps-, situatie- of domeingerichte aanpak. Bij criminele groepen ligt de nadruk op de persoonsgerichte aanpak. Bij overlastgevende groepen is een mix van aanpakken noodzakelijk.
- Indien er voor een criminele groep ook groepsgerichte of domeingerichte maatregelen worden getroffen, is het van belang dat het Openbaar Ministerie of het Veiligheidshuis met de gemeente afstemming zoekt over de regie op de penvoering en uitvoering van dergelijke maatregelen.
- De aanpak van overlastgevende groepen is waarschijnlijk het lastigst. Omdat samenwerking tussen partners en timing hier een belangrijke rol spelen. Eerst zullen de criminele personen uit de groep moeten worden aangepakt waarna het jongerenwerk met de 'achterblijvers' in de groep aan de slag kan gaan.
- Betrek bij hinderlijke en overlastgevende groepen – indien mogelijk – ook de buurt, de ouders en de jongeren zelf bij de aanpak.
- Naast overlastgevende jongeren zijn er ook overlastgevende klagers. Is dit het geval dan zal de aanpak zich ook op de klagers moeten richten.

- Om snel een eerste stap in de aanpak te kunnen zetten, is het raadzaam om een bejegeningprofiel voor de groep te maken en dit met name bekend te maken bij de personen binnen de politie die met de noodhulp zijn belast. De wijkagent en de jongerenwerker zijn meestal goed in staat om hiervoor informatie aan te leveren. Voordeel van een bejegeningprofiel is dat de groep door professionals op een manier wordt benaderd die past bij de kenmerken en het karakter van de groep.
- Plannen van aanpak bestaan uit concrete actiepunten die voorzien zijn van een tijdpad en waarbij duidelijk wordt welke organisaties en personen verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van het actiepunt. Dit laatste maakt het mogelijk om de voortgang van de aanpak goed te kunnen monitoren.
- Benoem rollen en taken van de verschillende partners .

Tips

- Zorg ervoor dat de aanpak van een jeugdgroep in verhouding staat tot het probleem. Een hinderlijke groep te zwaar aanpakken, leidt tot criminalisering en een criminele groep te soft aanpakken, werkt niet.
- Maak gebruik van het model plan van aanpak dat is opgenomen als bijlage.
- Op de website www.wegwijzerjeugdveiligheid.nl is een overzicht van veelbelovende aanpakken te vinden.
- Voor een kosteloos advies over mogelijke aanpakken kan er contact worden opgenomen met de accounthouder 'Geweld en Overlast' bij het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV). E-mail: samenvoordebuurt@hetccv.nl.
- Vragen over de aanpak kunnen – na registratie – gesteld worden op het speciaal daarvoor ingerichte forum: www.penwhuis.nl.

Stap 5 – Uitvoeren van het plan van aanpak

Het uitvoeren van een plan van aanpak gaat niet vanzelf. De regiefunctie van de gemeente is dan ook van groot belang. Niet alleen draagt de gemeente zorg voor de periodieke overleggen (planning, verspreiden van stukken), ook dient de gemeente de voortgang van het plan van aanpak in de gaten te houden.

Indien er in de gemeente een criminele groep onder de regie van het Openbaar Ministerie wordt aangepakt, zal de regisseur vanuit de gemeente zich hier ook verantwoordelijk voor moeten blijven voelen. Dit uit zich in het regelmatig contact houden met de medewerker van het parket die zich bezighoudt met de uitvoering van de aanpak van de criminele groep.

Tips

- Indien een organisatie de gemaakte afspraken herhaaldelijk niet nakomt, zal de gemeente dit eerst via het management van de betreffende organisatie kenbaar maken. Indien noodzakelijk wordt het verzaken meegenomen in het voortgangsoverleg in de lokale driehoek.

Stap 6 – Evaluatie

De evaluatie van de groepsaanpak kan op twee niveaus uitgevoerd worden.

Het eerste niveau betreft een (proces)evaluatie per aangepakte groep en het tweede niveau betreft een (proces- en effect)evaluatie van de aanpak in een gemeente of politieregio.

- *Procesevaluatie per groep* – onder regie van de gemeente wordt op vooraf bepaalde evaluatiemomenten nagegaan of iedereen doet wat hij/zij binnen de aanpak zou moeten doen. Eveneens wordt nagegaan of de geformuleerde doelstelling wordt bereikt.
- *Procesevaluatie op een hoger niveau* – om voor de hele gemeente een procesevaluatie uit te voeren, kunnen de evaluaties per groep worden gestapeld of zou er – in opdracht van de gemeente – een audit op de aanpak kunnen worden uitgevoerd. Ook kan het proces van prioritering in de lokale driehoek worden meegenomen in een dergelijke procesevaluatie.
- *Effectevaluatie op een hoger niveau* – om de resultaten van de aanpak periodiek op hun effecten te onderzoeken, is het verstandig om over een langere periode meerdere bronnen te raadplegen. Hierdoor kan een ontwikkeling in een gebied worden geschetst en wordt het effect vanuit verschillende optieken (objectief, subjectief, politie-informatie en burgeronderzoek) belicht. Het gaat om:
 - Inzicht in de aantallen problematische jeugdgroepen (shortlist);
 - Inzicht in de aard (hinderlijk, overlastgevend, crimineel) van de jeugdgroepen (shortlist);
 - Aantallen incidenten (overlast jeugd) in de Basisvoorziening Handhaving (BVH van de regiopolitie);
 - Gevoelens van onveiligheid onder burgers (Integrale Veiligheidsmonitor);
 - Meldingen van overlast jeugd door burgers (Integrale Veiligheidsmonitor);
 - Gezien het feit dat er een relatie is tussen de aantallen jongeren die woonachtig zijn in een gebied én het aantal en de aard van problematische jeugdgroepen verdient het aanbeveling om – als kader – een trendanalyse van de aantallen jeugdige inwoners in het gebied toe te voegen. Hiermee komt er inzicht in de te verwachten bevolkingsontwikkelingen in de komende jaren.

Tips

- Het is verstandig om evaluaties ter kennis te brengen van de lokale driehoek – die de problematische jeugdgroep heeft geprioriteerd – en van de regiehouder. De evaluatie moet zichtbaar maken of de doelstellingen zijn gehaald, de werkwijze goed is en of wellicht andere probleemstellingen zichtbaar zijn gemaakt.
- Evalueer niet te snel. De aanpak heeft tijd nodig, massieve problemen laten zich niet van vandaag op morgen oplossen en het beïnvloeden van de beleving van de burger gaat langzaam.
- Lees meer over evalueren en neem kennis van uitgevoerde evaluaties op de website www.wegwijzerjeugdveiligheid.nl.

Stap 7 – Communicatie

Overlast en problematische jeugdgroepen zijn onderwerpen waar de media op lokaal en landelijk niveau aandacht aan schenken. Over het algemeen ligt de focus van de media meer op de aard en omvang van het probleem dan op de aanpak daarvan. Voor partners die betrokken zijn bij de aanpak is het van belang om een antwoord te hebben op de vraag hoe er zowel intern als extern over de resultaten en de aanpak wordt gecommuniceerd. Het verdient aanbeveling om daarbij rekening te houden met de volgende aandachtspunten:

- Presenteer de resultaten uit de politierapportage (aantallen groepen, namen van groepen, aard van de groepen en locaties c.q. wijken waar de groepen voorkomen) in de beslotenheid van de lokale driehoek.
- De inhoud van de politierapportage is confidentieel en leent zich niet voor enige vorm van openbaarmaking op grond van het feit dat dit document bestemd is voor intern beraad binnen overheidsorganen, belast met de opsporing en vervolging van strafbare feiten, zoals bedoeld in artikel 1 onder c van de Wet Openbaarheid van Bestuur. Tevens weegt het belang van het verstrekken van informatie uit de inhoud van het document niet op tegen het in artikel 10 lid 2 van de Wet Openbaarheid van Bestuur vermelde belang van opsporing en vervolging van strafbare feiten. Dit document heeft in zijn geheel betrekking op de mogelijke beperkingen en organisatorische opzet van een bepaalde methode van opsporen van strafbare feiten en tevens bevat het overwegingen betreffende bepaalde aspecten van de vervolging van aldus opgespoorde strafbare feiten.
- Leden in de lokale driehoek krijgen – onder geheimhouding – wel de beschikking over (de inhoud van) de rapportage.
- Denk van tevoren na over een communicatiestrategie. Houd daarbij rekening met ongewenste effecten als stigmatisering van de groep, maar ook statusverhoging van de groep en zijn leden. Daarnaast heeft het communiceren over jeugdgroepen en de manier waarop dat gedaan wordt ook effect op de overlastperceptie bij de bevolking over problematische jeugdgroepen.
- Indien communicatie naar buiten (gemeenteraad of pers) noodzakelijk is, presenteer dan alleen de aantallen en de aard van de groepen en absoluut niet de namen van de groepen, de locaties waar de groepen voorkomen en de groepsbeschrijvingen. Namen van groepen worden veelal door de professionals aan groepen gegeven en kunnen bij openbaarheid

leiden tot stigmatisering van de groep, maar ook tot statusverhoging van de groep en zijn leden. Beide effecten zijn ongewenst.

- Reserveer en gebruik de term 'jeugdbende' alleen voor criminele groepen die – volgens de shortlistmethodiek – aan de kenmerken van een jeugdbende voldoen.
- De informatie uit de rapportage vormt de input in overleggen waar professionals in een 'veilige omgeving' informatie met elkaar kunnen delen en aanvullen in het kader van de aanpak van problematische jeugdgroepen op basis van de geprioriteerde groepen in de driehoek.
- Communicatie kan – naast het overzicht van de aantallen hinderlijke, overlastgevende en criminele jeugdgroepen in het gebied – ook gaan over de voorgenomen aanpak of, nog mooier, over de resultaten van de uitgevoerde aanpak.

Tips

- Meer informatie over overlastperceptie is te vinden in het in opdracht van het ministerie van BZK uitgebrachte rapport 'Omgaan met de perceptie van overlast en verloederings'. Te downloaden via: <http://bit.ly/bzmNUI>

Bijlage – Model plan van aanpak problematische jeugdgroep

Gemeente	
Naam jeugdgroep	
Type jeugdgroep	<i>Hinderlijk, overlastgevend, crimineel (eventueel bende)</i>
Beschrijving van het gedrag en de context	<i>Gebruik de informatie zoals onder stap 3 is weergegeven</i>
Hoofddoelstelling	<i>Wat willen de partners bereiken c.q. wat wil het overleg bereiken met (het gedrag van) de groep?</i>
Startdatum aanpak	
Groepsgerichte aanpak	<i>Beschrijving maatregel 1</i> <i>Middelen</i> <i>Termijnen</i> <i>Verantwoordelijke organisatie(s)</i> <i>Naam en telefoonnummer van (formeel) verantwoordelijke</i> <i>Beschrijving maatregel (..) et cetera</i>
Situatie- of domeingerichte aanpak	<i>Beschrijving maatregel 1</i> <i>Middelen</i> <i>Termijnen</i> <i>Verantwoordelijke organisatie(s)</i> <i>Naam en telefoonnummer van (formeel) verantwoordelijke</i> <i>Beschrijving maatregel (..) et cetera</i>
Persoonsgerichte aanpak (op naamsniveau)	<i>Beschrijving maatregel 1</i> <i>Middelen</i> <i>Termijnen</i> <i>Verantwoordelijke organisatie(s)</i> <i>Naam en telefoonnummer van (formeel) verantwoordelijke</i> <i>Beschrijving maatregel (..) et cetera</i>
Datum evaluatie	
Uitkomst evaluatie	<i>De aanpak heeft tot succes geleid (toelichten)</i> <i>De aanpak heeft tot succes geleid, maar de situatie vraagt nog om aandacht (toelichten)</i> <i>De aanpak werkt onvoldoende of er doen zich nieuwe problemen voor (toelichten)</i>
Datum informeren driehoek	
Eindverantwoordelijk	<i>Functie en organisatie</i>

Colofon

Voor de samenstelling van deze handreiking is gebruik gemaakt van de input van circa 50 gemeenten tijdens regionale bijeenkomsten in de maanden maart en april 2010 in Zwolle, Amsterdam, Utrecht, Eindhoven en Rotterdam waar thematisch over de bestrijding van overlast en verloedering werd gesproken. Deze bijeenkomsten werden georganiseerd door het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid, het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en het ministerie voor Wonen, Wijken en Integratie.

Verder is er in deze handreiking gebruik gemaakt van de input en ervaringen uit het Masterplan Problematische Jeugdgroepen bij de politie.

Een bijzonder woord van dank gaat uit naar Hannah Apell, Rogier Besemer, Menke Bol, Hans Broekhuizen, Saskia Dijkstra, Silvana van Doorne, Robert Flos, Marieke Hendriks, Bernd Jager, Lianne Kerstens, Ad Koevoets, Jacquelin Sikkes, Mathilde Smit, George Spier, Rob Teijl, Gert Varkevisser en Linda Vos. Zij gaven vanuit hun organisatie (gemeente, ministerie, politie, Vereniging van Nederlandse Gemeenten) hun commentaar en aanvullingen op de conceptversie van deze handreiking.

Tot slot zijn de ervaringen met de groepsaanpak binnen Bureau Beke verwerkt.

Voor vragen en reacties over deze handreiking kunt u terecht bij Saskia Dijkstra van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties of Henk Ferwerda van Bureau Beke (h.ferwerda@beke.nl).

Deze handreiking is in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties ontwikkeld door Bureau Beke (tekst: Henk Ferwerda, vormgeving: Marcel Grotens, foto's: Stock.Xchng).

BZK staat voor een goed functionerend openbaar bestuur, een veilige samenleving en een overheid waar burgers op kunnen vertrouwen. Daarmee borgen wij de kernwaarden van onze democratie.

Dit is een uitgave van:
Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties | DVB/IV
Postbus 20011 | 2500 ea Den Haag
www.rijksoverheid.nl

September 2010 | B-4354